

RAŠYTOJOS LAZDYNŲ PELĖDOS LITERATŪRINIAM KONKURSUI

BEVARDŽIAI PAUKŠTELIAI

Aleksandras SAKAS

Klaipėda

I

Dar kai sostinėje dirbau nuotolinio mokymo inspektoriumi, kartą teko vežti garbės raštą į Akmenės rajoną vienam stropiam kaimo vaikui. Išlipęs iš autobuso, susiradau vietinės valdžios namus, bet seniūnaitis su visu automobiliu kaip tyčia buvo kažkur prašapęs, tad iškeliavau vienas ir pėsčiomis. Gerą valandą žingsniavau pelkių pakraščėmis ištiestu aukštu vieškelio, pasitinkamas ir palydimas nedarnaus orkestro, kuris čiulbėdamas ir ulbėdamas dar visaip ūkė, kaleno ir kurksėjo. Pašlaitėje retkarčiais mėlynai nušvisdavo gėlės žiedas. Keletą drįsau nuskinti ir įsidėti portfelin tarp knygos lapų, ir kiekvieną sykį nuo žiedo nubaidydavau po vabzdį.

Pirma sodyba laukų pusėje buvo ta, kurionėjau. Tuščiame kieme nė šuva nesulojo, tačiau palangės augalų tarpe pastebėjau bernioko veidą. Šūktelėjau:

– Ar pas Gružauskus pataikiau?

Tada vaikas išėjo laukan.

– Pranciškus?

– Kad ne, – atsakė. – Brolis mano – Pranis.

– A, tai kviesk brolių.

– Kad ne, brolis miega.

Buvo pokaičio laikas, bet laukti, kol Pranis išsimiegos, negalėjau.

– Seniai miega? Žadinkim – jam raštą atvežiau.

– Kad ne, antri metai miega.

Pabūgau beklausti. Čia pro duris išsirangė vyras, turbūt, vaiko tėvas. Pasilabinome, pasakiau, kokių reikalu.

– Tu matai, garbės raštą... Prani, atnešk sulos!

– Tai kad Pranis miega? – pabandžiau aiškintis.

– Anas miega, šitas gali įpilti. Tik žiūrėk, svečiui – į švarų kruziuką.

Sula buvo gerai įrūgusi – radosi šiek tiek kalbos.

– Ar tamsta tikrai ne iš rajono? Ne dėl pašalpų?

Atidaviau tėvui raštą, tuo pačiu parodžiau gėlytę, suspaustą knygos lapų.

– Kad ne, vardo nepasakysiu, – ir iš savo puoduko iškrapštęs sušlapusį vabaliuką, iškėlė jį ant mažojo piršto galo. – Žiūrėk, tamsta.

Vabaliukas pasistiebė, papurtė sparnelius ir lėtai nuskrido, kreivuodamas lyg drugelis. Tokius pat buvau nuo žiedo nuvijęs.

– Dvi kojikės, matei? Paukštis!.. Kad ne, vardo nepasakysiu. Vardas mums nesvarbu. Juk nieko blogo nedaro.

Po sulos paskubėjau atsisveikinti. Grįždamas kažkodėl nusukau į kitą keliuką. Užuoat lygiai ir tiesiai vedė jis mane per daubas ir kalnelius į vakaro saulę, keistai didelę, raudoną ir švelnią. Vaizdas regėjosi tarsi matytas, nors niekada iki šiol čia nebuvo buvęs. Orkestras tylėjo, tik tai vėjelis kaip vėliava plazdėjo palei ausis. Nepaklydau, į plentą išėjau prie pat stotelės su suoliuku.

Autobusas atriedėjo taip tyliai, kad nepajutau. Pažadino balsas:

– Ar dar ilgai galvosi?

Kol ieškojau monetų, vairuotojas burbėjo:

– Nu, bajorų kraštas, nepakviesi – neįlips.

Už langų greitai temo, kur ne kur pakelės sodybose jau žiebėsi šviesos. Keletas bajorų snaudė autobuse. Akys lipo ir man.

II

Kai vasaros rytais, dar gulėdamas lovoje, žiūriu pro langą į medžių viršūnes, į žalią bevardžių lapų kosmosą, tai matau, kaip jis auga, užimdamas kasmet vis didesnę lango dalį, ir džiaugiuosi tuo. Žinau, kad ir Kūleksas Pipijensis mato tą gražų vaizdą, tačiau nė negalvoja išlėkti kaip siela pro langą į savąjį rojų. Tame rojuje – pora klevų ir pora liepų, tačiau kai išeinu į balkoną. kai išeinu į balkoną su žydinčiomis ant turėklų petunijomis, galiu iš aukštai matyti viršūnių tolydžią tąsą ir eiti ja nuo vienos žalios pėdos iki kitos per laukus iki miškų begalinio horizonto.

O ten, toli toli, Akmenės rajono pelkėse...

Tačiau visą vasarą ir čia turiu ką veikti. Rytais geriu kavą ir skaitau internete laikraščius, o po ryto vaikštynių iki upės ar krantine iki marių grįžtu praalkęs ir dar kartą užkandžiauju. Po kavos mane vėl paguldo snaudulys, ir prisisapnuoja man dažnai senieji tėvų namai, jau kadaį parduoti ir apleisti.

Vakar mačiau, kaip tamsų vakarą atėjau ten prie durų, ir, neturėdamas nuo jų rakto, pabeldžiau į langą, kad įleistų. Vyšnių lapai už nugaros, šuorais vėjo užjudinami, šlamėjo šiltą, paskutinę tokią šiltą vasaros naktį. Tuomet už stiklo sujudėjo užuolaida, ir mane išgąsdino palangės augalų tarpe pasirodęs veidas - svetimo žmogaus veidas, o juk grįžau į savo namus!..

Kol kas prabundu kasdieną, nors mano gyvenimas su tokiais tarpais, kad didžiumą jo turbūt pramiegojau. Pradžią tai atsimenu – mažo vaiko sapną, vaiko, bėgančio per daubas ir kalnelius paskui vakaro saulę ir pasivejančio ją. Tai štai kur saulė praleidžia naktis – čia taip gražu! – tamsiame klonyje tarp auksinių šlaitų rusenanti, didelė, raudona ir švelni...

Pakylu nuo gulto ir einu pakvėpuoti į balkoną, į balkoną su žydinčiomis petunijomis. Nuo žiedo nubaidau margą drugelį ir seku, kaip jis plasnoja aukštyn žemyn, tarsi mūsų širdys mėtomas šilto oro.

Žengčiau ir aš per turėklus laukų žaliomis pėdomis link to begalinio horizonto, tik mintis apie stiklą, apie paukšteliams būtiną didinantįjį stiklą, vis grąžina mane į lizdą. Toji mintis ir duona su lašiniais bei pomidorais kelionei. Tačiau namie kartais nė didinančiojo stiklo nerandu.

Tada einu į turgų. Pasižiūriu į veidrodį, į ausis, ir išeinu. Namai lieka tušti, tiktai Kūleksas Pipijensis, įkritęs į plyšį, laukia nakties.

Pakeliui matau kaskart tą patį ant suolo saulėje besišildantį ir besiilsintį visišką senelį. Pasirėmęs lazda, galvą pakreipęs į pro šalį einančius, jis liūdnu žvilgsniu pasitinka ir mane, žvaliai žingsniuojantį turgaus link. Senatvės išskalautose jo akyse regiu priekaištą, kad toks neįžiūrimas esu...

Šiandien senelio nebuvo, prisėdau jo vieton. Per skverą kaip tik ėjo mergina, į prasegtą bliuzelę supylusi visą vasaros karštį... Tačiau ne tai svarbu. Žingsnis po žingsnio, mirksnis po mirksnio, nė nepažvelgusi mano pusėn, mergina jau suko už kampo, o aš pasijutau lyg paliktas laukų stotelėje. Jau įkvėpiau šuktelėti, tačiau tuoj pat atsitokėjau ir apsidairiau. Visi buvome čia – ir skvero krūmų lapeliai, kraipomi vėjo, ir neskubi mašina, skaičiuojanti grindinio akmenis, tamsi skersgatvio anga ir aš ant suolelio – nepažįstamas, neįdomus, neatskiriamas nuo daugybės kitų.